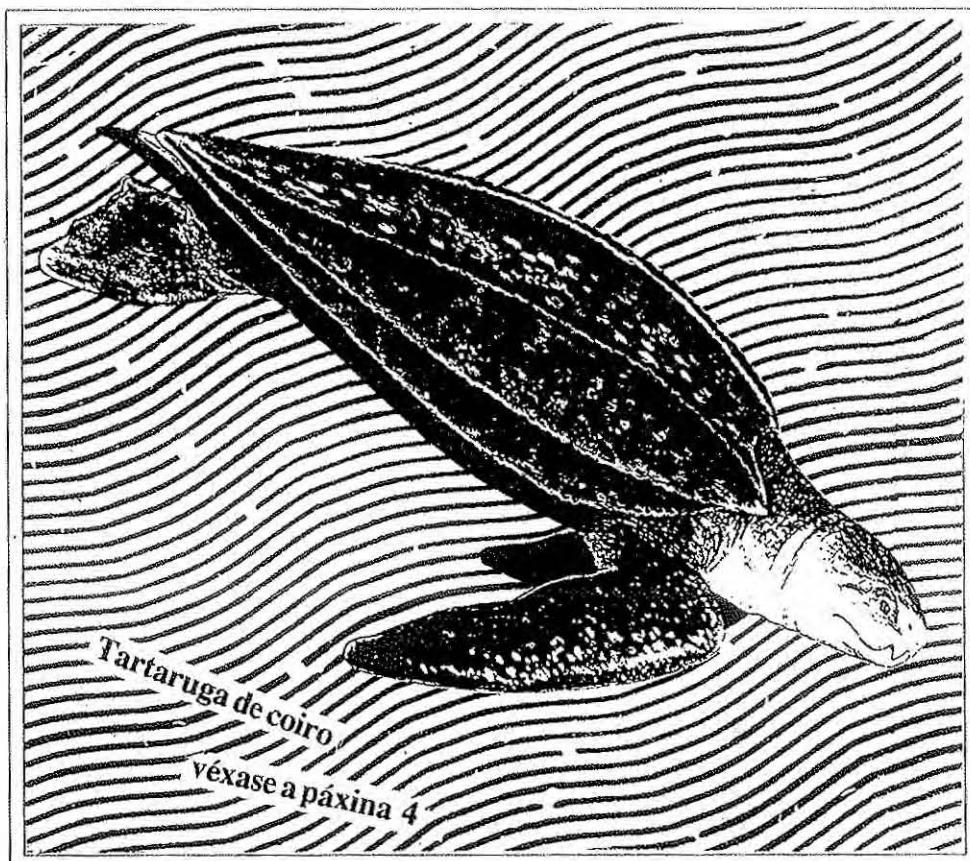

CP
DA
CP
DA

GRATIS A SOCIOS: P.V.P. 100 PTS.

Neste número -

- EDITORIAL: Plan Forestal,
cuestión de pasta páxina 2
  - ESPACIOS: Cando a concentración
parcelaria se desmanda páxina 3
  - BREVES: Meirama, Pesca e o Lío en Río ...
  - BICHOS E BOTÁNICA: Águias, tartarugas
e morcegos; máis *Isoetes longissimum* páxina 4
  - INFORME: Espacios a protexer 1992
Listado de consulta páxinas 5 a 8
  - DELEGACIÓN S e ASEMBLEA páxinas 9 e 10
  - LIBROS
  - O TABOLEIRO: Sae o "Informe Arao"
Congreso de Ornitoloxía páxina 11

editorial

A Consellería de Agricultura, Gandería e Montes da Xunta de Galicia presentou hai unhas semanas o Plan Forestal, no que se fai unha declaración de principios e obxectivos reservados para o monte: a función económica, a de protección e a social, por esta mesma orde. Desde a súa elaboración este Plan nace viciado, e sen acadalo suficiente consenso social requirido para unha actuación desta magnitude.

Non nace integrado nunha clara política global de Plans de Ordenación do Territorio para evita-la xeración de conflictos con outras actuacións e que sirvan de base para a correcta distribución do chan entre as diferentes actividades económicas e sociais, senon que mesmamente pretende chegar a substituílos.

É tremendo economicista e a moi curto prazo. Un Plan que pretende alcanzar unha producción de madeira de 14,5 millóns de metros cúbicos por ano, dos cales só se prevé que 2 sexan de especies frondosas sendo o resto de coníferas - de crecemento rápido e baixa calidade - e eucaliptos.

O Plan Forestal está orientado á produción das madeiras habitualmente usadas polo sector celulósico, o que nos fai pensar que é este o único sector ó cal vai dirixido, en detrimento de calquera dos outros obxectivos que ó principio se mencionan. Implicativamente estase a potencia-la instalación de novas fábricas de pasta de papel, que non chegarán a crear máis de 500 postos de traballo directos calquera delas (ENCE só ten hoxe 487 traballadores). Non se ten en conta que as condicións bioxoclimáticas do País o definen como unha das maiores e mellores zonas para a produción de madeiras nobres e non contempla as necesidades do sector madereiro non-celulósico, que conta cun alto potencial e da ocupación directa a máis de 15.000 persoas, que ten que busca-la materia prima para abastecese, no estranxeiro, onde cada día as madeiras nobres acadan maior valor debido principalmente á súa previsible escasez. Non é significativo o programa de plantación tendente a mellora-la subministro deste tipo de madeiras e a súa calidade que en definitiva reduza a nosa dependencia do exterior ou que mesmamente se poidan dedicar á exportación.

O espacio territorial que se dedica ás especies que non sexan o piñeiro bravo e de repoboación e o eucalipto son aquelas nas que as condicións climáticas e de solos difficilmente permiten o seu cultivo (áreas de alta montaña). Así teríamos que fundamentalmente a metade occidental de Galicia estaríase a converter nun inmenso

monocultivo das especies devanditas, o que entraña un alto risco, xa que estes son facilmente atacables por calquera praga (como sucede coa procesionaria ou cos incendios) ó non contaren con barreiras que as puideren frear. Esta planificación do monte suporía repeti-lo erro histórico das repoboacións feitas no pasado polo Patrimonio Forestal e polo ICONA e que podería leva-la a un verdadeiro descalabro.

A concepción dos "espacios sensibles de planificación especial" como "oasis" rodeados de superficies puramente productivas resulta anacrónica, xa que non pode garantir a conservación dos espacios naturais e moito menos das especies silvestres, especialmente no que á fauna se refire.

Atopamos positivo, únicamente, o obxectivo de crear un patrimonio de espacios sensibles de titularidade autonómica, que xa estaba contemplada na Iniciativa Lexislativa Popular, presentada sobre a política forestal, ainda que a cantidade orzamentaria que se adica é case a mesma que a destinada a subvencións ás asociacións profesionais privadas.

Como conclusión diremos que é un Plano dirixido a conseguir a maior rendibilidade no menor tempo posible, sen as suficientes garantías de viabilidade. Isto é difficilmente xustificable tendo en conta que douceiros do investimento será con dñeiro público e do que se adica un 92,7 por cento do presuposto a fines económicas, e tan só un 4,3% a fines ecolóxicas e un 3,0% a fines sociais.

A SGHN é ... unha entidade independente, formada en 1973, dedicada á investigación, divulgación e protección do medio ambiente galego. Ten ó redor de 1000 socios. ¿E que facemos?

Investigación: censos de aves invernantes, de mamíferos mariños, de venébrados en xeral (para o Atlas de Vertebrados de Galicia), de insectos ...

Divulgación: voceiros sobre itinerarios naturais e temas como o lobo e os incendios, charlas e cursíños e programas de educación ambiental na escola ...

Protección: un esforzo continuo de denuncias e campañas en contra da destrucción vertiginosa que está a sufri-lo medio ambiente galego ...

A SGHN forma parte da CODA (a federación estatal de grupos de defensa da natureza) e da Asamblea de Grupos Ecoloxistas e Naturalistas de Galicia. Ten o nº 264/c-000/382 no Rexistro de Asociacións Culturais Galegas e figura no folio nº 11 do Rexistro de Asociacións Protectoras do Medio Ambiente.

Se queres saber máis, estamos na ...

Rúa da Oliveira, 4 - 2º, SANTIAGO (Apdo. 330)

con delegacións en:

A Coruña - Apdo. 825

Ferrol - Méndez Núñez 11 (Apdo. 356)

Noia - Apdo. 72

Ourense - Apdo. 212

Padrón - Apdo. 16

Vilagarcía - Apdo. 303

¡FAITE SOCIO! - véxase a contraportada

PASPALLÁS é o boletín bimensual da SGHN, pero as opiniões expresadas nel (á parte da editorial) non son necesariamente as da xunta directiva da asociación.

Colaboran neste número: Marcos Freán Hernández, Araceli Hidalgo Cortijo, Guy Norman, Carmiña Noya Rey, Xose Manuel Peñas Patiño, Carlos Rei Gómez, Xavier Sóstola Gómez. Gracias tamén ó Servicio de Normalización Lingüística da Universidade de Santiago de Compostela pola súa desinteresada colaboración.

Impreso en papel reciclado

por Tórculo, Santiago.

Dep.Leg. C 1590/91; I.S.S.N. 1132-0567

MEIRAMA

O día 21 de abril o goberno rexitou unha iniciativa de Esquerda Galega que pretendía que a Xunta realice un estudio sobre a posible existencia de contaminación nos concellos de Ordes, Mesía, Cerceda, Abegondo e Carral, derivada das actividades da central térmica de Meirama. Segundo portavoces de Esquerda Galega, a iniciativa baseouse na inquietude expresada nos últimos meses pola asociación de veciños de Mesón do Vento, e nos rumores de que o concello de Cerceda reciba compensación económica de Endesa, donos da central, pola contaminación que causa.

CONCENTRACIÓN

A Consellería de Agricultura anunciou os seus plans de levar a cabo este ano a concentración parcelaria dunhas 206.000 Ha, sendo 72.000 destas na provincia da Coruña, 53.000 en Lugo, 49.000 en Ourense e 32.000 en Pontevedra. Véxase tamén a sección "Espacios".

GARDAS ECOLOXISTAS

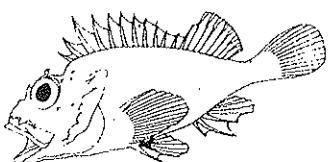
Tamén o principios de abril, a Garda Civil denunciou verquidos ilegais á lagoa de Budío, a zona húmida que quizais sofre as agresións máis escandalosas de tódalos espacios húmidos galegos.

CONFERENCIA DE RÍO

Ainda que sexa fóra do ámbito habitual da Sociedade, recordámosselle ós socios que, entre os días 3 e 14 de xuño, celebrarase a Conferencia sobre Medio Ambiente e Desarrollo en Río de Xaneiro. A SGHN é asinante dun documento co título "Salvemos el Planeta", elaborado polo Comité de Seguimiento de Brasil 92 (ADENA/WWF, AEDENA, Amigos de la Tierra, CODA, FPNE e SEO) e que será distribuído a tódolos participantes na conferencia de Río. Pódense conseguir copias deste documento da túa delegación.

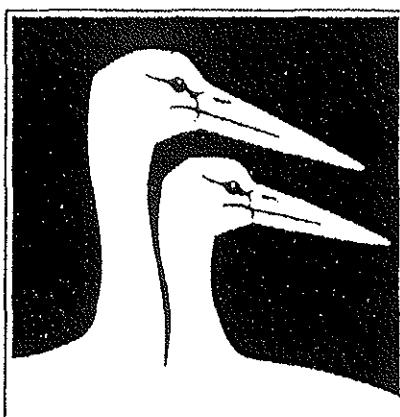
PESCA: SENTENCIA

Nunha sentencia dictada o dia 30 de abril, o Tribunal Constitucional decidiu a favor da Consellería de Pesca no conflito de competencias en torno ó descanso semanal da flota de arrastre e a reducción do tamaño de malla (véxase decreto 262/1991, do 14 de xullo 1991, sobre a actividade pesqueira e as artes e aparellos permisibles en Galicia). Os sindicatos Comisións Mariñeiras e CIG seguen a favor do descanso e das reduccións de malla; os armadores seguen en contra.

CEGOÑA MORTA

O principios de abril membros do grupo miñense ANABAM atoparon unha cegoña morta nas beiras do río Tea en Ponteareas. Xa fai tempo que morreu o primeiro da parella que dende 1989 criu nunha chimenea abandonada en Porriño. Tanto o primeiro cadáver como este último presentaron feridas na cabeza e no esterno.

1992 AÑO DA

C E G O Ñ A

Se queres recibir información sobre esta campaña para a protección da cegoña, ponte en contacto coa Sociedad Española de Ornitoloxía, Facultad de Biología, 28040 Madrid (tel. 91 549 3554).

¿QUEN DETEN...?

Segundo declaracions do grupo Arco Iris, dos 43 procedementos por supostos delitos ecolóxicos en 1991, só nun caso chegouse a unha sentencia condenatoria (o da empresa de conservas "El Cisne", por verquidos ó Río Xubia).

RENACE "BRAÑA"

Despois de que se finalizou recentemente a Escola Taller "Braña" (promovida pola SGHN), os seus membros decidiron seguir adiante, polo que se constituíu unha cooperativa. "Braña" S. Coop. Ltda. está formada por 17 especialistas en cantería, carpintería, construcción, medio ambiente e promoción medioambiental. A SGHN aporta a maquinaria e material da Escola Taller "Braña". Os fins da nova cooperativa quedan recollidos nos seus estatutos sociais, e son (1) proporcionar postos de traballo para os socios da Cooperativa; e (2) restaurar, conservar, defender e promocionar tanto a natureza e o medio ambiente, como o patrimonio histórico-cultural. "Braña" vai desenvolver actividades nos eidos de medio ambiente, traballos forestais, xardinería, construcción, albanería, carpintería, ocio e tempo libre, turismo e educación ambiental.

espacios:

Veigas da Limia

... ultimamente causa de moita polémica: tanto a SGHN-Ourense como a AGENG denuncia os danos causados pola irracional concentración parcelaria, que está a destruir esta zona de grande interese natural e escaso valor agrícola. Recordamos que as veigas que quedan (concellos de Sarreaus, Trasmiras, Xinzo de Limia, Rairiz de Veiga) representan pouco más que retrincos tráxicos do que hai 20 anos foi a gran lagoa de Antela; ainda así, trátase dun dos espacios naturais de maior importancia ornitoloxica de toda Galicia. O escrito da Sociedade pide protección verdadeira e respetuosa coa lei para as veigas de Congosto, Ordes, Penelas e A Sainza, onde se conserva uns dos últimos bosques autóctonos da zona. Reclama tamén a eliminación das pistas que atravesan as veigas de Sarreaus e Porqueira. Se queres saber máis, copias da denuncia (un documento moi detallado de 5 páxinas) están dispoñibles da SGHN-Ourense. Felicitamos á AGENG pola súa actuación exemplar do 16 de maio, na que trouxeron os anacos dun carballeiro de 300 anos desde a Limia á Praza do Obradoiro en Santiago, como protesta tanto contra a situación das veigas como contra o Plan Forestal.

Lagoa de Traba

Situación parecida no norte, polas obras relacionadas coa concentración parcelaria desta zona que consiste nunha lagoa con xunqueiras, canabais e dunas. Trátase dun espacio teoricamente protexido polas Normas Complementarias e Subsidiarias (concellos de Laxe e Vimianzo). O seu interese ecolóxico radica sobre todo na presencia dalgúns plantas moi raras (entre elas a *Centaurea corcubonensis*), pero tamén na importancia da zona para aves acuáticas. A mediados de abril, o grupo Arco Iris denunciou á Consellería de Agricultura ante o Tribunal Superior, alegando a apertura de pistas moi cerca do espacio e o probable futuro impacto de abonos nitroxenados e biocidas na lagoa. Mais tarde, o grupo Hábitat sumouse ás protestas, denunciando as mesmo o carácter ilegal das obras, a canalización de ríos e a queima da vexetación palustre. Pese ás protestas, parece que as obras seguen.

Breves.breves.breveS

bichos...

TARTARUGA DE COIRO

A hembra enorme desta especie (*Dermochelys coriacea*) que morreu atrapada na rede dun barco de Fisterra o día 28 de abrío, levaba unha placa de identificación da Guaiña Francesa; o seu largo total foi de máis de 210 cm (datos do Laboratorio de Parasitoxía, Fac.de Farmacia, USC). Esta especie, "vulnerable" na "Lista Roja de los Vertebrados de España", non é infrecuente en Galicia, cunhas 35 citas neste século.

LOBOS

Mataron a unha hembra en Mondoñedo a mediados de abril, pero nunha batida na Cova da Serpe a finais de maio non colllerón ningún máis (datos de F.Bárcena).

PEIXE MOMO

O que en castelán chámase "tiburón peregrino" ... véxase a sección "delegacións" (Ferrol).

LEMBRAMOS ...

para dar parte dun bicho (paxaro, cetáeo, o que sexa), chama a Agustín (981) 571034.

AGUIA REAL - NIÑO NOVO

O equipo de ornitólogos que estuda a águia real en Galicia informa dun novo nido ocupado na metade sur de Galicia. Máis detalles da poboación galega desta especie no próximo número e no Congreso Galego de Ornitoxía (véxase o taboleiro, pág.11).

MORCEGOS EN OURENSE

Tres socios da Sociedade en Ourense (Serafín González-Prieto, Antonio Villarino e Marcos Freán) acaban de publicar un artigo "Distribución de los quirópteros de la provincia de Ourense (Noroeste de España)" en Doñana, Acta Vertebrata, 18(1), 1991. Reproducimos o resumo aquí:

"Estudiouse a distribución dos quirópteros na provincia de Ourense, na que se prospectaron 44 cuadrículas UTM de 10 x 10 km, obténdose 149 rexistros non repetitivos. Apóntase información sobre a distribución xeográfica e altitudinal e sobre o hábitat das 14 especies observadas (3 Rinolófidos, 10 Vespertilionídos e 1 Molósido); ademais dáse unha posible observación de *Myotis blythi*, non citado en Galicia. Na área considerada, a riqueza de especies de quirópteros por cuadrícula mostreada é independente da pluviometría, tende a aumentar coa temperatura media anual (ainda que as diferencias non alcanzan niveis significativos) e é maior nas localidades da rexión bioxeográfica mediterránea que nas da eurosiberiana."

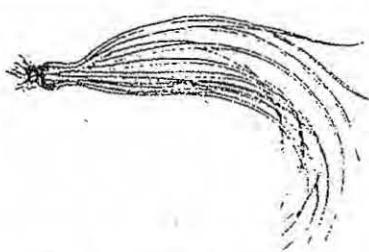
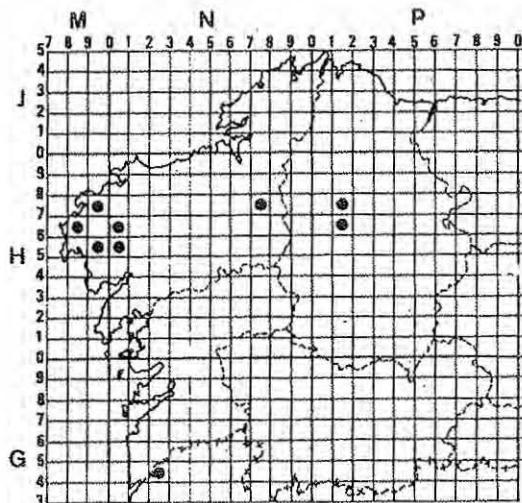
Se queres saber máis sobre os morcegos en Galicia, ou colaborar en estudos da súa distribución, ponte en contacto coa SGHN-Ourense.

RAREZA DOS RIOS GALEGOS: *ISOETES LONGISSIMUM* BORY

Trátase dun isoeto, isto é, un parente próximo dos fentos ánta que polo seu aspecto e ecoloxía comunmente ése trabuca coas algas. Certo é que as súas follas verde escuras, finas e longas de uns 40 cm ou máis, e o feito de vivir mergulladas en augas correntes pouco fondas e con area non leito, lémbranlle a calquera as algas verdes. Pero é planta superior, e as súas esporas localizables dentro do engrosamento basal de cada folla son a proba inconfundible da súa pertenza ó xénero *Isoetes*. O tamaño das follas deste pteridófito é fóra do normal no xénero (tense atopado algunas de ata 80 cm), e un dos principais argumentos para individualizalo como especie propia e non subordinalo como subespecie de *Isoetes velatum* A.Br. como propoñen algúns botánicos. Outro dos aspectos salientables deste planta e a súa distribución: só se coñece dalgúns puntos do Norte de África (Alxeria), e de Galicia onde contamos ata o presente con algunas localidades confirmadas que expoñemos no mapa xunto. Segundo categorías de risco internacionais é especie en perigo, de importancia a nivel continental (Salvo Tierra, 1990). Por todo isto, sería de grande interese que cando vos movades perto de ríos e regatos, vos fixedes un chisco nos seus leitos; se atopades este isoeto nalgures esperamos que fagades chegar un aviso ó Grupo de Traballo de Ríos (delegación de Santiago), tratando de precisar o máis posible o punto exacto e unha estima do número de individuos da poboación. Coidamos que calquera información sobre *I.longissimum* servirá para mellor avaliar a nosa flora en perigo e, como valor engadido, para resalta-la riqueza biolóxica de puntos concretos da nosa rede fluvial.

Bibliografía:

- IZCO SEVILLANO, J., 1989, Flora vascular. En: "A Natureza Ameazada: Xea, Flora e Fauna de Galicia en perigo". Consello da Cultura Galega, Xunta de Galicia.
SALVO TIERRA, E., 1990, Guía de helechos de la Península Ibérica y Baleares. Ed. Pirámide. Madrid.

... e botánica

informe: espacios a protexer 1992

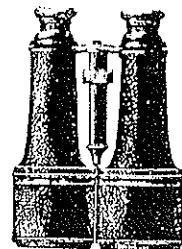
Neste número de "Paspallás" presentamos un listado provisional de espacios naturais galegos, como documento de consulta para todasas persoas que teñen interese no tema. Para saber más dos espacios más importantes, temos que recomendalo suplemento sobre Galicia na serie "Guía de la Naturaleza Española" publicada no semanal de El País (disponemos de fotocopias a 200 pts); para saber más dun espacio en concreto, ponte en contacto. Finalmente, nós máis que ningún somos conscientes de que fan falta más que palabras para solucionar isto: se queres axudarnos, pois xa sabes...

CONTIDO:

- páx.5 - Cabe destacar que ...
Clave do listado
páx.6/7 - LISTADO
páx.8 - "A natureza galega, a gran desprotexida"
- artigo reproducido do Diario 16 de Galicia

CABE DESTACAR QUE...

Aínda que se basea nos "espacios naturais" da normativa urbanística galega, isto non é un listado de espacios protexidos, senón de espacios que se deberían protexer; coa posible excepción da parte emerxida das Cies (protección conseguida trala campaña da SGHN) e a zona central dos Ancares, ningún espacio galego de importancia ten protección adecuada (é dicir, vixilancia, plan de xestión e presupuesto propio);

Tampouco é un listado de áreas recreativas, xa que en moitos casos estes espacios xa sufren unha presión excesiva de visitantes: cabe recordar sempre as seguintes regras:

- 1) usa o coche o menos posible: fai percorridos ou de pé ou en bici; nunca saias da estrada nun coche ou moto
- 2) nunca acampes nin fagas parrillada nun espacio natural
- 3) non leves flores nin nada, nin deixes lixo
- 4) respeta as propiedades privadas e sobre todo a cultura e modo de vivir das xentes do lugar
- 5) ... e evidentemente, coidado sempre cos mistos e as cabichas.

Incluímos aquí un "ranking" da importancia ecolólica dos espacios no listado, dando tres estrelas a 20 espacios e duas estrelas a outros 30 máis. Isto non quiere decir que os demais espacios sexan de pouco valor; tódolos espacios deste listado teñen valor ecológico, e polo menos necesitan unha boa protección baixo a lexislación de planeamento (couxa que agora non teñen).

O listado é provisional, é dicir que está baseado na información que temos ó noso alcance; é incompleto e sen dúbida levará incorreccións. Pedimos que nos informes de calquera erro ou omisión (Apdo.330, Santiago). Tamén estamos a confeccionar un listado de individuos/grupos (se pode ser, con número de teléfono) que mantean un bo segmento dun espacio en concreto (ou varios espacios) da súa bisbarra.

CLAVE DO LISTADO

L(Becerréa), por exemplo, quere dicir provincia de Lugo, concello de Becerréa

H = hábitat/s principais do espacio:

- 1: Intermareal, marismas asociadas
- 2: Dunas, praias, marismas asociadas
- 3: Acantilados, illas e illotes, cabos
- 4: Zona húmida interior, incluíndo encoros, brañas, pradeiras etc.
- 5: Bosque autóctono (que en moitos casos son tamén zonas fluviais)
- 6: Varios: repoboación, monte baixo, bosque mixto, zonas agrícolas etc.
- 7: Alta montaña, incluíndo zonas rochosas de interior
- 8: Covas

- * zona de importancia ecolólica que necesita protección
- ** 30 zonas de especial interese natural
- *** 20 zonas de excepcional interese natural
(tendo en conta que isto é un "ranking" noso e subxectivo)

FP=fórmula de protección actual; cabecordar de novo que a maioría dos espacios neste listado están como "espacio natural" nas Normas Complementarias e Subsidiarias de Planeamiento, na práctica isto non implica protección ningunha, e menos ainda xestión adecuada. Na gran maioría dos casos, mesmo as fórmulas teoricamente superiores queren dicir moi pouco dado a falta case absoluta de cartos para financiar vixilancia, plans de xestión, infraestructura e, sobre todo, a compra de terreos. Dito isto, as fórmulas existentes son:

NCS: "espacio natural" nas Normas Complementarias e Subsidiarias de Planeamiento (véxase DOG 19/20 de xuño 1991); nota que as normas só teñen vigor naqueles concellos que non teñan o seu propio plan de ordenación de solo (ó redor de 190 sobre un total de 318); en caso contrario, é o concello quem decide;

NCS(ii): espacio engadido ás NCS despois de xuño 1991;

nada: espacio sen protección que polo menos debería engadirse ás NCS;

RC: refuxio de caza (Lei 1/1970, de caza, BOE 6.4.70); hai 34;

RNC: Reserva Nacional de Caza;

PX: "Régime de Protección Xeral": espacio incluído no "Rexistro Xeral" da Consellería de Agricultura (DOG 1.6.89)

SNI: Sitio Natural de Interese, espacios así proclamados a base de lexislación xa derrogada (Lei 15/1975)

PN: Parque Natural: Lei 4/1989 (BOE 28.3.89)

PP: Protección Preventiva, régime provisional, teoricamente como primeiro paso antes da declaración de Parque Natural (Lei 4/1989)

RAMSAR: espacio incluído no convenio internacional do mesmo nome para a protección de zonas húmidas e especialmente de aves acuáticas (BOE 20.8.82, 14.7.87, 8.5.90); en Galicia, non quere dicir moito (véxanse as presións que sofre o Grove e a Lanzada)

ZEPA: "Zona de Especial Protección para Aves" incluído na directiva europea de 1979 (DOCE 16.4.86); non implica ningunha protección verdadeira

"AMELLORAR ALEXISLACIÓN
NO MUNDO NON VALE PARA
NADA EN RECURSOS
ECONÓMICOS QUE A
SUSTENTEN"

LISTADO PROVISIONAL DE

ESPACIOS A PROTEXER.

SGHN xuño 1992.

- véxase clave e texto adxunto.

AGUIEIRA, Monte: L (Becerreá); H:5**; FP:NCS; sobre dunhas 250 Ha, fauna importante

ALCALÁN, Lagoa de: C (Corciano); H:4*; FP: nada

ALOIA, Monte: P (Tui); H:6*; FP:PN,NCS; escaso valor ecológico, más ben zona recreativa

ANCARES, Serra das: L (Cervantes, Navia de Suarna); H:5,6,7***; FP:RNC,NCS; unhas 13.000 Ha (NCS; RNC moi oportuno), de importancia altísima eben coñecida; a zona protegida só representa unha parte pequena da zona protegible, fortes presións de visitantes

ANTELA, Lagoa de : véxase **LIMIA E PONTELIÑARES**, Veigas de

ARGALLO, Serra do: P (Tomiño, O Rosal, Oia, Baiona, Gondomar); H:6*; FP:NCS; parte do complexo Baixo Miño

ARNADO, A Raña de: O (O Barco); H:4*; FP:NCS; zona moi alterada, pero interesante por ter flora e fauna mediterránea

ARNEGO, Sobreiras do río: P (A Golada, Lalín, Vila de Cruces); H:6*; FP:NCS; interesante polas súas características mediterráneas

AROUZA, Zona sur da Illa de: véxase **UMIA-O GROVE**, Complexo intermareal de

BAIXO MIÑO, Complexo do: P; comprende **ALOIA, BUDIÑO, CANOSA, SAN CIBRÁN, MIÑO, PARADANTA**; non ten protección no seu conxunto

BALDAIO, Xuncal de: C (Carballo); H:1,2**; FP:RC,NCS; sobre todo importancia para limícolas de paso; fortes presións de edificación/turismo

BARBANZA, Serra de: C (Pobra de Caramiñal, Porto do Son, Boiro, Ribeira); H:6*; FP: nada (pero incluído ACUROTINA)

BARRA, Dunas e enseadas de : véxase **HOME**, Cabo de

BARRAÑAN, Carrizal e Dunas de: C (Arteixo); H:2,4*; FP: nada

BARRIE DE LA MAZA, Encoro de: C (Ames, Brón, Negreira); H:4*; FP: nada

BAXE, Fervenzas de: P (Caldas de Reij); H:5*; FP: nada; grande interesse paisaxístico

BAXOI, Marismas do Rio: C (Miño, Pontedeume); H:1*; FP: nada

BELELLÉ, Fraga de: C (Cabañas, Neda, Fene); H:5*; FP: nada

BELESAR, Encoro de: L (Chantada, Portomarín, Paradela, O Saviñao, Taboada); H:4*; FP: nada

BETANZOS, Ría de: C (Betanzos, Paderne, Bergondo, Miño, Sada); H:1*; FP:NCS

BIBEI, Gargantas do río: O (Manzanares); H:5,6*; FP:NCS; val fluvial de fortes pendentes, extenso bosque mediterráneo (cerquino, encaño)

BODEIRA, Lagoa de: véxase **UMIA-O GROVE**, Complexo intermareal de

BRAÑA RUBIA - ALCAJAN, Lagos de

BÚBAL, Foz de: L/O (Carballido, A Peroxa); H:1*; FP:NCS(?)

BUDIÑO, Gargantas de: P (O Porrío, Tui); H:4**; FP:RC,NCS; gran riqueza botánica/ornitológica, en vías de destrucción total polas industrias de Porrío

BUJO E CARBALEIRO, Monies de: L (Cervo, Foz, Valadouro); H:6*; FP: nada

CAAVEIRO, Fraga de : véxase **EUME**, Val inferior do

CABO DE CRUZ, Lagos de Abanqueiro e: C(Borreguero); H:4*; FP: nada

CABOS (todos con H:3*, FP:NCS) Santo ADRIANO-C(Malpica); CORRUBEDO-C (Santa Uxia de Ribeira); FISTERRA: C (Fisterra); ORTEGAL-C (Ortigueira); PRIOR:C(./concello?);

TOURIÑÁN: C(Mixta)

CALDEBARCOS: véxase **CARNOTA**

CAMARIÑAS, Ría de: C (Camariñas, Muxía, Vimianzo); H:1*; FP: nada

CANDÁN E ZOBRA, Serras de: P (Forcarei, Lalín, Silleda); H:5,6**; FP:NCS; sem grande importancia para lobos e aves

CANOSA, Illa: P (A Guarda, O Rosal); H:2**; FP:RC,NCS; parte do complexo do Baixo Miño

CAPELADA-ORTIGUEIRA, Complexo de: C; comprende **AGUILLONS**; **CAPELADA**; **ORTIGUEIRA E LADRÍDO**; **GABEIRA**; **CANDELARIA**; non ten protección no seu consumo

CAPELADA, Serra de: C (Cedeira, Ortigueira); H:3,5,6***; FP:NCS; zona grande de interese internacional botánico/xeoloxico; parte do complexo CAPELADA-ORTIGUEIRA

CARBALLIDO, Bosquedo: L(Fonsagrada); H:5**; FP:NCS; consumo extenso de reñicos de carballeiro, cerquiño, castiñeiro; fauna importante

CARNOTA, Areas de: C(Camota); H:1,2*; FP:NCS; invernada de limícolas e anátidas, algún interese botánico

CARREIRÓN, Punta do: véxase **UMIA-O GROVE**; Complexo intermareal de

CARTELOS, Carballeira de: L (Carballido, Chantada); H:5*; FP:NCS(?)

CATEDRAIS, Praia das: L (Barreiros, Ribadeo); H:2*; FP: nada; ben coñecida importancia paisaxística/ornitolóxica

CECEBRE, Encoro de: C (Abegondo, Betanzos); H:4,5*; FP:RC,NCS(?) ; extensión importante de "fraga húmeda", invernada de anátidas

CEDERA, Riade: C(Cedeira, Valdoviño); H:1*; FP: nada

CEREIXIDOS, Serra de: O (Rubia, O Barco, Vilamartin, A Rúa); H:5,6,7***; FP:NCS; interese botánico (*Campanula adsurgens*, *Petrocyparis grandiflora*); equivale ás Serras de Valdeortas

SAN CIBRÁN, Penas de: P (Salceda, Portiño, Ponteareas); H:6*; FP:NCS; parte do complexo do BAIXO MIÑO

CIES, Illas: P (Vigo); H:3***; FP:PN,NCS,RC,RX,ZEPA; interese ben coñecido; ameazadas polo turismo excesivo e por impactos á fransas submarinas

CIES-ILLAS ATLÁNTICAS, Complexo das: P/C; comprende **CIES, ONSE, ONZA, SALVORA**, máis as respectivas fransas submarinas; non ten protección no seu consumo

COIRO I ERMELO, Carballeiras de: P (Cangas, Busi, Moaña); H:5*; FP:NCS; un dos poucos reñicos de fraga (carballo, cerquiño) na provincia

CONCHAS, Encoro das O (Bande, Lobeira, Muíños); H:4*; FP:NCS; encoro do río Limia, con importancia para anátidas invernadas

CORME-PONTECESO, Ría de: véxase **INSUA**, Enseada da

CORNEIRA, Pena: O (Leiro, Carballeda de Avia); H:6*; FP:NCS; zona de espectaculares formacións rochosas e importancia ornitolóxica

CORRUBEDO, Lagos e Areas de: C (Santa Uxia de Ribeira); H:2***; FP:PX,RC,NCS; conocida importancia ornitolóxica, botánica e xeomorfolóxica; fortes presións de visitantes

CORTEGADA, Illa de: P (Vilagarcía); H:3,5***; bosque de loureiro de interese internacional

COSPEITO, Lagoa de: L (Cospeito); H:4***; FP:RC,NCS; zona húmeda moi afectada por impactos agrícolas, de grande importancia ornitolóxica

COSTA DA MORTE, Complexo da: C; comprende **BALDAIO, CARNOTA, FISTERRA, LOURO, PINDO, SISARGAS, TRABA e XALLAS**; sen protección no seu consumo

COTORREDONDO: P (Marín, Vilaboa); H:6*; FP:NCS; más ben zona recreativa

COUREL, Serra do: L(Folgoso do Courel, Quiroga); H:5,6,7***; FP:NCS; zona de grande e coñecido interese

biolóxico, confluencia total de protección

CRUZUL, Encinal de: L(Bacerme); H:5*; FP:NCS(?)

CURANTES, Biode: P(A Estrada); H:5*; FP:NCS; salto do río Cumbrón, cum retrinxo pequeno de fraga

A CUROTIÑA (A Curota); C (Pobra de Caramiñal); H:6*; FP:NCS,SNI; máis ben de interese paisaxístico; parte do complexo de BARBANZA-CORRUBEDO

CHAVÍN, Eucaliptal de: L(Viveiro); H:6*; FP: nada; importancia máis ben paisaxístico; tam uns eucaliptos moi velloz grandes

DEZA, Rio: véxase **TOXA**, Fervenza do Rio

DODRO, Brañas de Laño e: C/P (Catoira, Dodro, Rianxo, Valga); H:1,4**; FP:NCS; equivalente á Desembocadura do Ulla; importante zona de cría de aves acuáticas

DONIÑOS, Lagoa de: C(Ferrol); H:2,4*; FP:RC (non estudiado nas NCS existentes)

DUBRA, Ribeira do: C (Val do Dubra); H:5*; FP:NCS(?)

EIRAS, Encoro de: P (Fornelos de Montes, Ponte Caldelas); H:4*; FP:NCS; lagoa con algún bosque ribeirino; invernada de anátidas

EIXE, Serra de: véxase **TREVINCA**, Montes da Pena EO, Xunqueira e Ría do: véxase **RIBADEO**, Ría de

ESTACA DE BARES, Cabo: C (Mafión); H:3**; FP:NCS; SNI; importancia internacional como punto para a observación de aves mariñas en migración

ESPIÑEIRA, Terreos de: L (Corpeito); H:4**; FP:RC; parte do complexo húmedo da TERRACHÁ

EUME, Encoro do: C(Monfero, Capela); H:5**; FP:nada (NCSp); parte integral da extensión da fraga do val do Eume

EUME, Valinferior do(Caveiro); C(Cabañas, Capela, Pontedeume); H:5***; FP:NCS; importancia excepcional, desprotección total

FARO, Serra de: O (./concellos?); H:5,6*; FP: nada; zona de lobo, e de alto valor paisaxístico/histórico

FERVENZA, Encoro da: C (Dumbría, Vimianzo, Zas, Mazaricos); H:4*; FP:NCS(?)

FIRBEDA, Fervenza do río: O (Calvos de Randín, A Porqueira); H:5*; FP:NCS

FOIO CASTAÑO: O (Carballeda, A Veiga); H:6,7***; FP:NCS; parte integral de **TREVINCA**; zona dunhas 750 Ha de montaña/fraga, excelente estado de conservación

FORCADAS, Encoro das: C (Valdoviño); H:4*; FP: nada (NCSp)

FORGOSELO, Serra do: C(San Sadurniño); H:5,6*; FP: nada; parte do complexo do EUME

POZ, Ría de L(Foz); H:1*; FP:RC,NCS

FRAGA VELLA, Monte: L (Abadín, Mondedero); H:5*; FP:RC,NCS; zona de carballeira en dunhas 540 Ha, parte das serras de XISTRAL E CUADRAMÓN

FROUXEIRA, Lagoa da = **VALDOVIÑO**

GROVE, Peninsula do: véxase **UMIA-O GROVE**, Complexo intermareal de

HOME, Cabo de: P(Cangas); H:2*; FP:NCS; zona de certo interese (permícliro, p.ex.); fortes presións de visitantes

ILLAS de menor importancia (todas con H:3*; FP:NCS): **AGUILLONS**: C(Ortigueira); **ANXUELA** = **INSUELA**; **CARBOEIRA**: C (Miño?);

CEBOLEIRO E **CARREIRO**: C (Ribeira); **CENTOLO** DE **FISTERRA**: C (Fisterra); **COELLEIRA**: L(Vicedo); **SANTA COMBA**: C(Ferrol); **A CREBA**: C(Muros); **A ESTRELA**: C(Ponteceso); **OSFARALLONS**, **INSUELA**, **NETOS** e **SARÓN**: L(Cervo); **GABEIRA**: C(Ortigueira?); **GABEIRA**: L(Vicedo, Viveiro); **HERBOSA-GABEIRA**: C(Ferrol); **A MAROLA**: C(Oleiros); **MIRANDAS**: C(Ares); **PANCHAS**: L(Ribadeo?); **SAN PEDRO DE VISMA**: C(./concello?); **A REDONDA**: C(concello?); **O RONCUDO**: C(Ponteceso); **A RÚA**: C(Ribeira); **SAGRES**: C(Ribeira); **VILÁN DE FÓRA**: C(Camarín)

INSUA, Enseada da: C(Ponteceso, Cabana), equivale á Ría de Combarro-Ponteceso; H:2**; invernada de anátidas e limícolas

INVERNADERO, Montes do: véxase Serra do QUEIXA.

LABOREIRO, Serra de: O (Bande, Entrimo, Lobeira, Lobios, Padrenda, Quintela de Leirado, Veras); H:5,6,7*; FP: nada; non incluída no oeste de Protección Xeral da "Baixa Limia" (= Serra do Xués)

LAMBRE, Manzanas do Río: C(Miño, Pademe); H:1*; FP: nada

LERÉZ, Salóns do río: P(Pontedeveda); H:1*; FP:NCS; unha das xunqueiras máis grandes da provincia, moi degradada pola súa situación case urbana

LIMIA E PONTELIÑARES, Veigas de: O (Ginzo de Limia, Raiz de Veiga, Samieira, Trasmiera); H:4,5***; óque queda da antiga Lagoa de Antela; grande interese ornitolóxico, fortes presións; non hai que confundir con zona "Baixa Limia" en protección sensi., que equivale á Serra do Xués

LIREZ, Ría de: C(Cee, Miñá); H:1*; FP: nada

LOURO, Monte e lagoa de: C (Muros); H:2,6**; FP:RC,NCS; pequena pero importante zona de dunas, lagoa, canavais e xunqueiras; forte presión de visitantes

MALVEIRAS E BRISAS, illas: véxase CORTEGADA, illa de

MANDEO, Curso alto e medio do: C (Arousa, Betanzos, Coirós, Pademe); H:5**; FP: nada, a pesar de ser unha zona moi importante de fraga; inclúe o Barnanco da Loba

MARRONDA, Bosque da: L (Baleira); H:5**; FP:NCS; unhas 480 Ha de sotilo/carballeira, fauna importante

San MARTÍNO, Encoro de: O (Peñín, A Rúa); H:4*; FP:RC,NCS; importancia para aves acuáticas invernantes

MEIRA, Serra de: L (Meira); H:6**; FP: nada; importante zona de lobo

MELIDE, Gándaras de: C(Melide, Toques); H:4**; FP:nada; complexo de zonas de grande interese botánico

MENDO, Curso Alto do: C(Ceutora); H:5**; FP: nada

MERA, Lagos de: C(Oleiros); H:4*; FP:RC

MIL LARES E IRIXINOVA, Lagos de: C (concello?); H:4*; FP:RC

MIÑO, Desembocadura do: P (O Rosal, A Guarda) = Esteiro do Miño, Baixo Miño; H:1,2***; FP:RC,NCS; grande importancia para aves en migración e como zona húmeda

MIÑO, Riberas do: O (Ribadavia, Ourense); H:5*; FP:NCS, pero parece que van dividir este espacio en dous cunha autoestrada

MINOR, Desembocadura do río: P (Gondomar, Nigrán, Baiona); H:1*; FP:NCS, zona intermareal e de xunqueiras, moi perturbada

MONTEFURADO: L (Quiroga); H:6*; FP:NCS; zona moi alterada con bosquetes de características mediterráneas

MORRAZO, Montes da Península do: P (Moaña, Muxía, Vilaboa); H:6*; FP: estaba nas NCS anteriores, pero agora non aparece

NAVEA, Río: O (Chamorxa de Queixa, Pobos de Trazo, Rio); H:5*; FP:NCS

OLIVES, Lagoa Sarga de: P(Forcarei); H:4*; FP:NCS

GONS E ONZA, illas: P(Bueu); H:3***; FP:RC,NCS; illas dunhas 440 Ha, cría de aves mariñas e forte presión de visitantes

ORTIGUEIRA E LADRIDO, Rías de: C (Ortigueira); H:1,2***; FP:RAM,ZEPA,RC,NCS; importancia internacional para aves acuáticas

PARAMEDALA, Monte: L (Poboa de Brollón?); H:6*; FP:RC

PAZOS DE ARENTEIRO: O (concello?); H:6*; FP:NCS

PEARES, Encoro dos: L (Carballido, Chantada, Monforde de Lemos, O Sarixo); H:4*; FP: nada

PENA, Serra de: O (Baltar, Calvos de Randín); H:6*; FP: nada

PICOS SACRO: C/P (Boqueixón, Vedra, A Estrada); H:6*; FP:NCS

PINDO, Monte do: C (Carnota); H:6,7**; FP:NCS;

zona de paisaxes especululares, interese botánico/ornitolóxico

A PINTINIDOIRA: L (Cervantes); H:5**; FP:NCS; faieira dunhas 100 Ha, e máis occidental de Europa, cunha fauna importante

PONTEDEUME, Ría e Marismas de: C (Pontedeume); H:1*; FP:NCS; esteiro moi alterado, pero de importancia por formar continución do val do Eume

PONTELIÑARES, Veigas de: véxase LIMIA, Veiga de

PONTILLÓN DO CASTRO, Encoro de: P (Pontedeveda); H:4*; FP:RC

PORTODEMOUROS, Encoro de: C (Arzúa, Sanxio); H:4*; FP: nada(NCS propo)

PUMAR, Charco de: L (Castro de Rei); H:***; 4: FP:NCS; parte integral do complejo húmedo da Terra Chá con gran riqueza ornitolóxica

PUNTAS (todos con H:3*). FP:NCS;

CANDELARIA: C (Cedeira); **COITELADA**: C (Ares); **HERMINIA**: C (A Coruña);

LANGOSTEIRA: C(Arteixo); dos **REMEDIOS**; C (concello?); **RONCUDO**: C (Ponteceso); **SEIXO**

BRANCO: C(Oleiros); **UDRA**: P(Buci)

QUEIXA, Complexo da Serra de: O (Castrelo do Val, Manzaneda, Pobos de Trives, Montederramo, Chandrexa de Queixa, Villarino de Conso, Laza, Malveda, Viana do Bolo); H:5,6,7***; FP:NCS, e inclúe Montes do Invernadeiro, propiedade da Xunta e con PX; zona inmensa dunhas 56.000+ Ha, cun alto valor serial máis moitas zonas de gran interese biolóxico, como p. ex. o Terxidal de Casario e o Forno Castaño; linda co Parque Natural da Serra da Arada en Zamora; zona cunha protección claramente insuficiente

ULLA, Baixo (o Desembocadura do): véxase DODRÓ, Brañas de

UMIA-O GROVE, Complexo Intermáreal: P (Cambados, O Grove, Meaño, Ribadumia, Vilagarcía e San Xeno); H:1,2***

FP:Ramar,RC,RX,ZEPA,NCS; inclúe o extremo sur da Illa de Arousa, a Praia da Lanzada e a Lagoa Bodrio;

"o nucleo máis importante de inv. epaso de aves acuáticas en todo o litoral atlántico peninsular"; fortes presións

VALDEORRAS, Serras de: véxase CEREXIDOS

VALDOVIÑO, Lagoa e Areal de: C (Valdoviño); H:2**; grande interese para aves acuáticas

OVERAL: L (Lugo); H:6*; FP:RC

VERDUGO, Carballeiras do río: P(A Lama); H:5,6*

FP:NCS; unhas 1.300 Ha con numerosos e restringidos bosques autóctono; zonas de Ponte Caldelas e Soutomaior sen protección

VIGO, Riade: P(L,Vigo?); H:1*; FP: nada

VILAGUDÍN, Encoro de: C (Cereceda, Ordes, Tordoia); H:4*; FP: nada

VILÁN, Cabo: C(Camarinas); H:3***; FP:SNI,NCS; importantes colonias de aves mariñas

XALLAS, Fervenza do: C (Carnota, Dumbría, Mazaricos); H:6***; FP:NCS; un dos escasos puntos en Europa onde un río desemboca ó mar en fervenza; pero, por vergüenza universal, canalizada por unha central hidroeléctrica; linda co Monte do PINDO

San XES, Fraga de: L(A Fonsagrada, A Pontenova); H:5*; FP:NCS

XISTRAL E CUADRAMÓN, Serra do: L (Abadín, Alfoz, Muíños, O Valadouro); H:5,6,7**;

FP:NCS; zona dunhas 9.000 Ha de grande interese botánico; presencia de lobo

XUÑO E SAN PEDRO DE MURO, Lagos de: C(Punto do Son); H:2*; FP:RC, non incluídas nas NCS actuais; invernada e paso de aves acuáticas; fortes presións de visitantes

XURÉS, Serra do: O (Entrimo, Loviños, Muíños); H:5,6,7**; FP:NCS,PX(baxo nome da "Baixa Limia"); zona dunhas 27.000 Ha, moi alterada, pero con zonas de gran interese ecolóxico; linda co Parque Natural de Peneda-Geres en Portugal

XURXO, Monte San C(Ferrol); H:6*; FP:RC

A natureza galega, a gran desprotexida

O medioambiente galego, nunha situación límite e catastrófica, segundo os ecoloxistas
(artigo reproducido do Diario 16 de Galicia, 30 de marzo 1992)

CARMEN VIEJO/VIGO

A Lei de Espacios Naturais da Xunta, aínda en estado embrional, pode chegar a producir un distanciamento das posturas entre o goberno e as asociacións de defensa da natureza maior que o provocado polo Plan Forestal. O delegado en Santiago da Sociedade Galega de Historia Natural, Agustín Alcalde, coloca a Galicia "no furgón de cola da protección do medioambiente nas comunidades autónomas". Pola súa banda, o Subdirector de Montes e Medioambiente, Enrique Valero Gutiérrez, explica que "mantemos un diferente criterio cos ecoloxistas porque eles pretendan protexer todo o que teña valor, e non se trata deso. A Lei debe proteξe-las grandes mostras representativas."

O Subdirector considera que a protección medioambiental pode ser contraproducente para certos espacios: "Non convén, non interesa nin ten lóxica declarar protexido un espacio para non facer nada nel. Ademais, calquera espacio protexido provoca unha expectativa, a xente vai velo, e pode ser contraproducente a medida de protexelo coa intención de conservalo. Por exemplo, hai espacios dun valor altísimo que a xente non sabe onde está; entón, para que sacalos á luz".

Non o ve así o Secretario de ADEGA, Carlos Vales, quen non dubida en da-la voz de alarma sobre o estado do medioambiente galego: "A situación é límite. Estamos nunha fase de destrucción e o perigo é inminente. O que no ano 2000 non estea protexido pérde-se irreversiblemente". Opinión compartida polo delegado en Santiago da Sociedade Galega de Historia Natural, Agustín Alcalde: "A situación é catastrófica e, desde hai más de dez anos, os consecutivos gobernos autónomos non emprenden a creación da nosa rede de espacios protexidos".

"A política da Xunta é de risa"

Pola contra, desde a Dirección Xeral de Montes e Medioambiente asegúrase que o Goberno Fraga "ten declarados moi-símos espacios. O que pasa é que estamos a utilizar a Lei de Caza para declarar moi-símas zonas húmidas. Porque unha zona húmida, xa se sabe, é insalubre, soe ter moitos mosquitos, polo que non ten ameazas urbanísticas ou industriais, senón de tipo cinxético", explica o subdirector, Enrique Varelo.

En correlación con eta filosofía, dos corenta e catro espacios naturais protexidos que existen en Galicia, trinta e tres son refuxios de caza, tres son paisaxes protexidos, seis están adscritos ó réxime de protección xeral, e soamente dous contan cunha das figuras de protección especial, como son os parques naturais de Illas Cies e Monte Aloia, ámbolos dous casos declarados hia máis de dez anos.

O delegado en Santiago da Sociedade Galega de Historia Natural é especialmente crítico coa inclusión dos refuxios de caza dentro da rede de espacios naturais protexidos: "É de risa, non é serio. Un refuxio de caza non recolle a protección do ecosistema, que é do que se trata con estas redes declaradas".

Outro dos puntos de discordia entre a concepción dos ecoloxistas e do goberno é o papel que deben xoga-las fragas autóctonas no futuro do noso medio natural fronte ás especies foráneas. Un reparto de papeis recollido no recén presentado Plan Forestal. Segundo o Subdirector de Medioambiente, Varelo Gutiérrez, "a polémica do eucalipto é unha política gastada dabondo; penso que está démodé. É do primeiro que se fala e do que menos se entende, e, mire, xa está bastante pasadiño o tema".

Dez anos de vida

Pasadiño ou non, as asociacións de defensa da natureza siguen a insistir en que se chegue a unha convivencia pacífica entre a árbore autóctona e a foránea. "Os bosques autóctonos que se atopan na zona de influencia do eucalipto vanse perder en menos de dez anos se non se protexen" advirte o secretario de ADEGA. Precisamente, a pedimento desta asociación, a Fraga do Eume podería obter proximamente a consideración internacional de Reserva de Biosfera.

Non é fácil, polo demais, predicir como vai queda-lo mapa de espacios protexidos de Galicia cando saia adiante a Lei. Polo que nos pode adiantar o Subdirector de Medioambiente, na nosa comunidade autónoma non contaremos con ningún parque nacional "porque o noso medio xa está moi alterado"; a consideración de parque natural podería recaer na Serra do Courel; un dos nosos mellores expoñentes do ecosistema das lagoas mariñas, Corrubedo, será posiblemente declarado parque rexional, figura de protección na que tamén podería entrar enclaves do Macizo Central de Ourense.

Mínima participación na rede europea

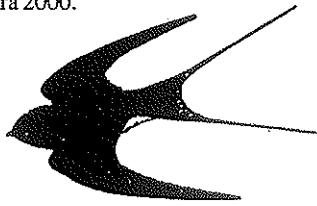
A definición do que será a nosa rede de espacios protexidos é especialmente urxente despois que a Comunidade Europea aprobara, en decembro do ano pasado, a Directiva de Hábitats. Son 52.000 millóns de pesetas os cartos ceibados pola CE para crear unha rede europea de espacios protexidos, Natura 2000.

Para acceder a esta axuda, o primeiro que hai que facer é ter preparados os estudios e programas de conservación, así como o catálogo de hábitats a protexer, antes de que remate este ano en curso. Parece evidente que as comunidades autónomas que mellor defendan a valía dos seus tesouros naturais serán as máis beneficiadas por este programa comunitario.

Neste senso, non se pode esquecer que, aínda que o goberno galego insista en incluír como espacio protexido os refuxios de caza, éstes non son considerados como tales nin na normativa europea nin na normativa española, polo que non serán tomados en consideración. A razón é que "o refuxio de caza non protexe a conservación dun hábitat, senón un factor illado, neste caso a vida da fauna, e dun tipo de morte determinado, a caza. Pero non inclúe a protección do ecosistema que esos animais necesitan para vivir", explica Juan Carlos Orella Lázaro, técnico da Dirección General de Espacios Naturales do ICONA.

Cos datos na man, Galicia é, xunto a La Rioja, a comunidade autónoma con menos porcentaxe do seu territorio suxeto a protección medioambiental, un porcentaxe que non supera o 0,04 por cento: dous parques naturais e tres paisaxes protexidos, figura ésta última de nivel baixo de protección polo reducido espacio ó que afecta. Galicia sitúase tamén no último escalafón na participación por comunidades autónomas á superficie total de espacios protexidos en España, cun 0,05 por cento de participación.

Ou cambia a política medioambiental en Galicia ou teremos que extrapolar estes infísimos tantos por cento á axuda á que podemos aspirar dentro do programa comunitario e a nosa participación na rede de Natura 2000.

delegacións delegacións delegacións

OURENSE

ABERTO Ó PÚBLICO

O 28-04-92, na reunión semanal da Xunta Directiva da Delegación, presentáronse dous socios, Isabel Alvarez Balvís e Xosé Manuel Pérez Pérez, coa intención de axudar á SGHN e facendo para isto unha proposta de traballo persoal, que a Directiva aceptou, cos obxectivos de facilitar e incrementa-la a comunicación entre socios e directiva ourensá, busca-la participación dos socios nas actividades da SGHN e procura-la captación de novos socios.

Establecerase polo tanto un horario de atención e servicio ós socios (Luns de 19:30 a 21:30) no local da SGHN en Ourense (rúa Jesús Soris nº 23-2º eqda.). Ademais poñererase á disposición dos socios, en idéntico horario, a bibliografía da que dispón a SGHN-Ourense, que será revisada, inventariada e ordenada. Por outra parte, xa están a estudiar estes dous socios outra liña de posibles actuacións (campañas de recollidas de datos, excursións organizadas, etc.).

CONCENTRACIÓNS PARCELARIAS

A pesar dos avances científicos, tecnolóxicos, culturais, etc. que permiten o desenvolvemento e o progreso sen incidir negativamente no medio natural, a Xunta de Galicia, a través da Dirección Xeral de Estructuras Agrarias e Desenvolvemento Rural da Consellería de Agricultura, continua aplicando modelos desfasados e anacrónicos, como é o caso das concentracións parcelarias. Na Limia, por exemplo, estanxe deforestando os derradeiros espacios arborados, e nen siquera vale que estean legalmente protexidos pola propia Xunta de Galicia.

Polo tanto, remitiuse escrito ó Director Xeral de Estructuras Agrarias e Desenvolvemento Rural o dia 01-04-92, do que non se recibiu resposta; o dia 20-04-92 envíouse un novo escrito e fotocopia do anterior ó Presidente da Comisión Galega de Medio Ambiente, o dia 23-04-92 idem. ó Conselleiro de Agricultura e ó Presidente da Xunta de Galicia. Non houbo resposta de ningúén, nova demostración da "extraordinaria receptividade" da Xunta de Galicia ás críticas fundadas e baseadas científica e legalmente.

TALADOS

Entre primeiros e mediados de Abril foron talados a pé de copa espléndidos exemplares de *Platanus hybrida* na estrada C-536 (Ourense- A Rúa) polo servizo provincial da Consellería de Ordenación de Territorio e Obras Públicas. Árbores de ata 10 m con diámetros superiores a 40 cm presentan hoxe alturas entre 2 e 3 m e ofrecen un horripilante espectáculo. O 23-04-92 presentouse escrito para a Delegada Provincial da COTOP; como non se recibiu resposta, 15 días despois remitiuse un novo escrito esta vez ó Conselleiro da COTOP, do que se está a esperar unha contestación.

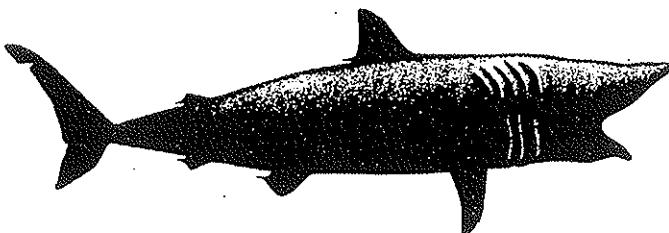
Constátase doutra banda, a desaparición dunha das entradas arboradas máis fermosas dunha vila ourensá. Trátase da antiga estrada nacional no Barco de Valdeorras, flanqueada por impresionantes choupos e plátanos de magnífico porte (varios exemplares de 1m 20cm de diámetro). O paseo arborado, duns 300 m de lonxitude e con aprox. 150 árbores, foi totalmente masacrado ó longo dos anos non quedando hoxe ningún en pé, ó tala-lo concello do Barco, entre marzo e abril, os 70 que quedaban, despreciando as protestas, e argumentacións da Plataforma Ecoloxista de Valdeorras.

A N-120 E O MIÑO

O 23-04-92 presentouse escrito para o Director Xeral de Ordenación e Coordenación Ambiental do MOPT en relación co desdobramento da estrada N-120 na entrada á cidade de Ourense; que no seu trazado inicial transcorría pola marxe dereita do río Miño, destrozando a única ribeira arborada preto da cidade. Non se recibiu resposta, outra demostración de interese polo medio natural, neste caso da Administración Central.

PLAN FORESTAL

Elaboráronse e presentáronse, en nome de toda a Sociedade, as suxerencias ó Plan Forestal da Xunta de Galicia (só á síntese). Destácase que a SGHN-Ourense recibiu un exemplar da síntese, enviada polo Conselleiro de Agricultura, o dia 20-04-92 (5 días antes de que rematara o prazo dado pola Xunta para presentar suxerencias) e que o resto das Delegacións non o recibiron ou fixérano ainda máis tarde. Dado o interese do Plan pola súa implicación en todos os eidos da natureza e do medio ambiente, precícase un estudio detallado e unha profunda análise para elaborar un informe crítico final; polo tanto, xestionase neste momento a consecución dun exemplar completo do Plan Forestal ante a Xunta de Galicia. ¡A vez se é certo o consenso de todos os forzas vivas de Galicia que di buscar a Xunta!

FERROL

RECUPERACIÓN DE FAUNA

Desde marzo recibimos na delegación un arao loro (*Fratercula arctica*), 2 tordos galegos (*Turdus philomelos*) e una gaivota clara (*Larus argentatus*) - todos entregados ó Centro de Recuperación de Fauna Salvaxe de Oleiros - máis un moucho común (*Athene noctua*) que foi liberado trala atención veterinaria de dous colaboradores da delegación, Andrés e Arancha, na súa clínica en Ferrol.

PEIXE MOMO

Q dia 19 de marzo varios membros da SGHN-Ferrol desplazáronse á praia de Cangas (Foz, Lugo) para identificar un tabeirón que a TVG días antes citou como tabeirón balea, e outras fontes como balea e incluso cachalote. No lugar púdose comprobar que o animal era realmente un peixe momo (*Cetorhinus maximus*, "tiburón peregrino" en castelán) de máis de 8 metros. Tomáronse medidas, fotografías e video. No mesmo día e praia mediuse un golfinho común (*Delphinus delphis*)

¡BASTA DE CRUELDAD!

A asociación ADDA para a defensa dos animais ante a残酷za das festas populares españolas nas que se utilizan animais que son martirizados e sacrificados para a diversión humana, e co lema "¡España no puede dar esta imagen! ¡Basta de残酷za!" recaba a colaboración de todos os amigos dos animais para a recollida de firmas nun anuncio publicado nalgúns diarios: máis información de ADDA, c/Hermosilla, 93-1º Izda. 28001 - Madrid.

PARQUE DA NATUREZA

A delegación recibiu unha proposta do Concello de Ferrol para espolear a súa montaxe didáctica, actualmente no local social da Rúa Méndez Núñez 11 baixo, 6 novo Pavillón do Parque da Natureza, nas instalacións do Parque Reina Sofía. Estas instalacións serán un centro de actividades divulgativas sobre ciencias da Natureza que se espera estea en funcionamento para o vindeiro curso. A proposta consiste en adaptar as exposicións sobre "Naturalismo en Ferrolterra" e "Cartografía" ás instalacións do Parque, e representa unha interesante oportunidade de colaboración entre Concello e SGHN.

CONTESTADOR AUTOMÁTICO

Dispone na delegación dun servizo de contestador automático de 24 horas no número de teléfono 352820. Ademais do referente a asuntos da Delegación, pode empregarse para contactos urgentes de carácter xeral.

delegaciónsdelegaciónsdelegacións

SANTIAGO

SOBREEXPLORACIÓN DE VERMES

Denunciouse ante a Consellería de Pesca a extracción de loubións (*Arenicola spp.*) na praia das Furnas en Xuño, Porto do Son, e noutra praia na zona de Corme. Desde hai máis dun ano unha empresa pequena vai recollendo os vermes, que teñen unha lonxitude de sobre 30 cm, para a súa venda en Catalunya como cebo para a pesca. Aínda que a extracción viña efectuándose de modo tradicional polos lugareños desde sempre, nunca foi unha actividade sistemática: agora, estimamos que a empresa actual recolle polo menos uns 2.400 vermes por día. Parece claro que hai unha sobreexploración deste invertebrado, con consecuencias evidentes para a pesca litoral e as poboacións de aves acuáticas na zona.

A EXCURSIÓN Á LIMIA...

O día 9 de maio foi un grande éxito, aínda que triste pola destrucción tan evidente da zona. Eramos 14, e chegamos desde Santiago en minibus fletado: foi un día caloroso e caminhamos moito. Vimos, entre outras moitas especies, papuxa ollobranco (*Sylvia hortensis*) anduríña dos penedos (*Hirundo rupestris*), trigaila (*Melanocorypha calandra*), gatasfornela (*Circus cyaneus*) e rapiñas cincentas (*Circus pygargus*), 3 falcoóns pequenos (*Falco subbuteo*: últimamente houbo polo menos 8 na zona); só vimos 2 cegoñas, aínda que hai polo menos 18 na zona. Despois, claro está, fixemos un estudo detallado dun par dos mellores bares da comarca, antes de retomarlo camiño a casa: ¡cansados, morenos e moi contentos! Proximamente ... ¡Pedra Carval (véxase o "taboleiro")!

libros

GUÍA DAS AVES DE GALICIA

por Xosé M. Peñas-Patiño e Carlos Pedreira López, con ilustracións de Carlos Silvar

Bahía Edicións, P.V.P. ptas 3.200

Correndo o risco de que nos acusen de enchufismo (Patiño é presidente da Sociedade, e Carlos Silvar un dos seus colaboradores de sempre), temos que dicir que este libro é nada menos ca un fito na historia da ornitoloxía en Galicia. Por primeira vez editase unha guía completa das aves deste país, más as ilustracións (sen dúbida o máis importante dun libro desse tipo) son francamente excelentes; o mesmo pódese dicir do texto, dos mapas de distribución e da presentación xeral. Cun total de 1.500 debuxos, abrangue as 360 especies que crían en Galicia ou a visitan, mesmo as accidentais e as introducidas. Ten fallo, e é que hai bastantes errores tipográficos, sobre todo nos rótulos: o libro ven cuns adhesivos para correxilos. Pero é pouca cousa: enchufismo ou non, vai ser difícil non mercar esta guía!

ASEMBLEA XERAL

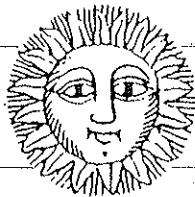
A Asamblea Xeral da Sociedade tivo lugar como se anunciara, no Museo do Pobo Galego o pasado 25 de abril, coa asistencia duns corenta socios chegados desde diversos puntos da xeografía galega. Foron eleixidos para a Xunta Directiva Xeral (para un período de dous anos) Xosé Manuel Peñas-Patiño como Presidente, Xosé Lois Rey Muñiz como Vicepresidente 1º, Xosé Manuel Aldrey-Vazquez como Vicepresidente 2º, Carlos Rey Gómez como Secretario e Manuel Rico Suárez como Tesoureiro. Procedeuse á aprobación de altas e baixas de socios; neste sentido, la contribución da delegación de Santiago foi exemplar! D. Luís Freire García, que foi Presidente da Sociedade en anos anteriores, e que destaca sobre todo pola súa contribución ó estudio da micoloxia en Galicia, foi nomeado Socio de Honor da Sociedade. O actor Simón Cabido tamén foi premiado con este galardón, en recoñecemento a un doazón xeneroso á Sociedade: desgraciadamente acabamos de recibila nova da defunción deste señor. Algunha delegación non presentou as súas contas anuais puntualmente, polo cal o balance xeral da Sociedade non pudo levarse a cabo. A Xunta Directiva informa de que se publicará un extracto do estado da contas no próximo número de "Paspallás". No apartado de rogas e preguntas, non houbo moito tempo para debate. Houbo algunha discusión sobre o reparto de fondos entre o central da Sociedade e as delegacións, e acordouse reunir para debater este asunto nun futuro próximo. Houbo tamén varias intervencións referidas ós asuntos do Plan Forestal e Celulosa, incluíndo dun socio que opinaba que a Sociedade corría o perigo de perder a obxectividade neste sentido. En resumidas contas, a Asamblea foi todo o que tiña que ser: algo aburrida, lixeiramente enfadada e totalmente necesaria!

Aproveitamos esta oportunidade para recordalles ós socios que tanto a Xunta Directiva Xeral como as Xuntas Directivas das delegacións están sempre abertas a críticas, sugerencias e (sobre todo) propostas de traballo: pregunta na tua delegación para a data da próxima reunión.

GUÍA DAS ÁRBORES E BOSQUES DE GALICIA

por Francisco Javier Silva-Pando e Antonio Rigueiro Rodríguez
Galaxia, P.V.P. ptas 3.500

Trátase doutra publicación de interese por abranguer de maneira comprensiva ós ós árbores autóctonas e introducidas que se atopan en estado silvestre en Galicia, con debuxos en branco e negro, mapas de distribución e ó redor dunha páxina de texto por especie. Tamén leva unhas 106 fotos, más unha sección de 90 páxinas sobre a ecoloxía dos bosques galegos. Nestes días do Plan Forestal, interesa citar unha frase da sección sobre o eucalipto: "Trátase (...) dunha especie pirófita e que provoca unha certa erosión xenéticamente hábitat, polo tanto as repoboadiñas con esta árbore deben ser coidadosamente estudiadas e planificadas ó noso entender, evitando, dentro do posible, o monocultivo xeneralizado en grandes extensións de terreo." Se este libro ten algún fallo, é que fala do bosque autóctono galego en termos moi xerais sen proporcionar información concreta sobre a localización e status actual dos escasos retroncos que quedan desta formación. Pero para calquera interesado no tema, é sen dúbida unha boa compra.

II CONGRESO GALEGO DE ORNITOLOXIA

Terá lugar na Facultade de Biología da Universidade de Santiago, os días 18, 19 e 20 de decembro 1992. Sendo aberto a toda persoa interesada, o congreso terá como tema prioritario "Nidificación de Aves Marinas y de otras aves acuáticas. As cotas, que inclúen unha excursión á Ría de Ponteceso e que han de pagarse antes do día 10 de setembro, serán de 3.000 ptas por persoa sen libro de actas ou 4.000 ptas con el. Se queres participar (con ou sen ponencia), podes pedir máis información escribindo ó Apdo. 639 de Santiago.

INFORME ARAO

Está lista a publicación do "Informe Arao". Inclúe os resultados do programa ARAO (1989-1991) con recomendacións para a súa conservación en Galicia. Pódense solicitar exemplares a 300 ptas c/u, gastos de envío incluídos, a : Programa ARAO, Apartado 356, 15401 Ferrol.

RUTAS DE SENDEIRISMO:

RIBEIRA SAGRADA

Llibriño de 16 páxinas disponible da delegación da Sociedade en Ourense: é gratis, pero un doazón para a favor da Sociedade sempre está ben!

¿REGALICIA EN GALICIA?

Un tal Dr.C.Nieman (Joh. Verhulstraat 172, 1075 HC Amsterdam, Holanda) quere recibir calquera dato relativo ó cultivo ou uso, histórico ou actual, da regalicia *Glycyrrhiza glabra* (ou doutras especies do xénero) en Galicia. Se algúen ten información ó respecto, envíanos unha copia da túa carta a nós tamén.

CERTAME FOTOGRÁFICO

Ateneo Caldense 1992, co tema "Natureza e Ecoloxía", premios de 150.000 Pts, prazo ata o 31 de xullo, tel. (986) 540957/540055.

UNHA GALICIA DE PAPEL NON É PLAN

Manifestación en Contra do Plan Forestal

Convoca a Asociación para a Defensa da Ría de Pontevedra, a Asociación para a Defensa Ecolóxica de Galicia e a Sociedade Galega de Historia Natural

PONTEVEDRA

ODOMINGODÍA 7 DEXUÑO

ás 12,30 horas, na Praza da Ferreiría

BÚSCASE

... posibles delegados da Sociedade en zonas onde non temos boa representación. Solicitamos propostas (serias e escritas) por parte de individuos ou grupos de persoas (non necesariamente socios actuais) que teñan interese en representar á SGHN, sobre todo na provincia de Lugo e o sur da provincia de Pontevedra. Para máis detalles, escribe á: Secretaría, Sociedade Galega de Historia Natural, Apdo. 330, Santiago.

A XUNTA

DIRECTIVA

da Sociedade reunirse o día 20 de xuño, ás 3 da tarde, no local de Santiago

EXCURSIÓN: PEDRA CURVAL

na zona de Vilagarcía; paisaxes impresionantes: esquiños a patadas, piquelo, ¿azor?... e despois, ¡troulada!

Sabado día 13 de xuño; detalles do local de Santiago ou (981) 571034

Ultimamente, ADEGA-Santiago tamén van moito ó monte as fins de semana: chama (981) 570099

BIBLIOTECA

No mes de abril chegaron á biblioteca do local de Santiago varios títulos, entre eles:

Censo invernal de aves acuáticas en Galicia: anos 1990-1991.

Xunta de Galicia: un bo traballo de Montes e Medioambiente

"ALOSA, sonidos de la naturaleza", catálogo 1992

La gran enciclopedia de las aves. Ed. Susaeta

Doñana, vegetación y paisaje. Agencia de Medio Ambiente de la Junta de Andalucía

Naturopa: revista do Centro Naturopa do Consello de Europa

Le Heron: novas do grupo xuvenil de "Nos Oiseaux"

Artadi: boletín da sociedade ornitolóxica Lanius, outono 91

Esporada: revista da Sociedad Micológica Basauri, vol. 5, decembro 90

Burbujas: revista del Centro de Investigaciones Subacuáticas de Valencia, nº 16, ano 6

¡FAITE SOCIO!

Para facerte socio da Sociedade Galega de Historia Natural durante un ano, fotocopia esta ficha, cíbrela, recórtala e mándala á:

SGHN, Apdo 330, Santiago.

¡Apóia o noso labor a favor da natureza galega!

Apelidos: _____

Nome: _____

Data de nacemento: _____

Enderezo: _____

Localidade: _____

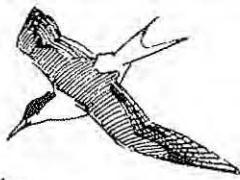
Provincia: _____

Teléfono: _____

Categoría de socio (indica con cruz):

☐ Plenario	cuota anual: 2.500 ptas
☐ Infantil (ata 12 anos)	600 ptas
☐ Xuvenil (ata 18 anos)	1.250 ptas
☐ Estudiante	1.750 ptas
☐ Familiar	3.750 ptas
☐ Protector (toda a vida)	125.000 ptas

En todos los casos, recibirás o boletín "Paspallás" cada 2 meses.

Domiciliación:

Banco/Caixa: _____

Sucursal: _____

Nº de conta: _____

Sr. Director do Banco/Caixa de Aforros:
prégrolle admita os recibos que no sucesivo lle
remita a Sociedade Galega de Historia Natural,
dende a data: _____

Sinatura: _____

REMITE: SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL,
APDO 330, SANTIAGO.

"Por niño dais ós merlos os
loureiros, ás águias o dominio do
vacio, ás labercas os liños dos
regueiros, e á coitadiña rula os
ameneiros..."

Ramón Cabanillas

PASPALLÁS

Boletín da Sociedade Galega de Historia Natural

... se cada socio
atopase outro socio
novo estes mes...

IMPRESOS